

Ревизија учинка "Професионална рехабилитација и запошљавање лица са инвалидитетом"

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске је провела ревизију учинка под називом "Професионална рехабилитација и запошљавање лица са инвалидитетом". Основни циљ ове ревизије јесте давање одговора на питање да ли постојећи ниво ангажованих ресурса за намјене рехабилитације и оспособљавања лица са инвалидитетом, као и за новчане стимулансе и поврат доприноса послодавцима, осигурава повећање стопе запослености лица са инвалидитетом.

Налази ове ревизије показују да у области професионалне рехабилитације и запошљавања лица са инвалидитетом није успостављен ефикасан систем који би резултирао повећаном запослености лица са инвалидитетом.

Послодавци из јавног сектора нису чинили довољно на извршавању законске обавезе у запошљавању лица са инвалидитетом ни у успостављању потребних евиденција у ту сврху. Остварена квота запослености лица са инвалидитетом код послодаваца јавног сектора је значајно испод дефинисаног минималног законског нивоа и нижа је од квоте остварене у приватном сектору. С обзиром на значајност броја запослених у овом сектору са једне стране и на законску обавезност запошљавања за разлику од приватног сектора са друге стране, ово је имало кључан утицај на укупно стање запослености лица са инвалидитетом.

У управљању расположивим средствима подстицања запошљавања лица са инвалидитетом није остварена адекватна структура облика подстицања која би осигурала повећање запослености лица са инвалидитетом и пораст квоте изнад законом дефинисаног минимума. Годишња структура финансијске подршке по облицима подршке није дефинисана регулаторним актима нити програмима и финансијским плановима. У том смислу није дефинисан ни однос два њена основна дијела, дијела за нова запошљавања и дијела за подршку постојећој запослености. Посљедица тога јесу недовољна и све мања издвајања за нова запошљавања, а тиме изостанак могућег раста броја запослених лица са инвалидитетом. Евидентан висок раст средстава за поврат доприноса није резултат раста броја запослених лица са инвалидитетом као очекиваним кретањем. Раст поврата доприноса је остварен уз пад броја запослених за које се врши поврат, али уз повећање појединачног износа поврата и повећања плата.

Капацитети Фонда за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида нису усмјерени на активности повећања запослености лица с инвалидитетом, посебно у јавном сектору, него највећим дијелом на одржање постојећег, недовољно високог, нивоа запослености у приватном сектору. Непотпуност, неправременост и непоузданост образаца о евиденцији запошљавања лица са инвалидитетом које су достављали послодавци није резултирала активном комуникацијом са истима, евентуалним активирањем казних одредби Закона нити цјеловитом анализом узрока истог. Стање у којем велики број послодаваца из јавног сектора није уопште запошљавао лица са инвалидитетом или није запошљавао у дефинисаној мјери и није о томе извјештавао на прописани начин, Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање није разматрао као проблем нити предузимао посебне активности поводом тога. Активности Фонда су усмјерене највећим дијелом на активности подршке послодавцима приватног сектора, гдје су могући резултати мјерени бројем запошљавања лица са инвалидитетом знатно нижи, а коришћени ресурси мање ефикасни.

У надзору и извјештавању о резултатима запошљавања лица са инвалидитетом институције система нису осигурале потребну ефикасност кроз координацију, преиспитивање постојећих и креирање нових мјера и рјешења. Недостатак потребног нивоа координације, усаглашавања и преиспитивања адекватности постојећих рјешења и пракси је један од узрока наведеног незадовољавајућег степена запослености лица са инвалидитетом и недовољне информисаности надлежних субјеката о томе и таквом стању. Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида уз постојеће надлежности не располаже са инструментима за могућност вршења промјена. Влада Републике Српске и Министарство рада и борачко-инвалидске заштите нису сагледали укупан регулаторни оквир и његов утицај на наведено стање, а што је евидентно по налазима ревизије, нити покренули промјене које би резултирале већим бројем стимуланса за нова запошљавања лица са инвалидитетом.

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске у извјештају о ревизији учинка нуди препоруке за промјене које требају учинити субјекти система у оквиру својих надлежности како би се повећала ефикасност и са расположивим ресурсима и остварио значајнији раст запослености лица са инвалидитетом.

Комплетан извјештај ревизије учинка је доступан на интернет страници Главне службе за ревизију јавног сектора Републике Српске.